dr hab. Marek Nosal
sztuki muzyczne, dyscyplina artystyczna ***instrumentalistyka***
Adres do korespondencji:
Akademia Muzyczna im. Karola Szymanowskiego
ul. Zacisze 3

Katowice 02.12.2018

Zleceniodawca recenzji
Akademia Muzyczna im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku, Wydział Instrumentalny, pismo z dnia 05.10.2018 skierowane przez Dziekana Wydziału prof. dr hab. Elżbietę Rosińską.

Dotyczy
- Uchwały Rady Wydziału Instrumentalnego z dnia 11.09.2017 roku w sprawie wszczęcia, na wniosek Pana mgr. Marcina Kozioła z dnia 07.09.2017 roku, przewodu na stopień doktora sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka,
- Uchwały Rady Wydziału Instrumentalnego z dnia 24.09.2018 w sprawie wyznaczenia recenzentów w przewodzie doktorskim Pana mgr. Marcina Kozioła.

Do nadesłanego mi przez przewodniczącą Rady pisma, informującego o wszczęciu przewodu doktorskiego i wyznaczeniu mojej osoby jako recenzenta na posiedzeniu 24.09.2018, została dołączona następująca dokumentacja:
- uchwała o wszczęciu przewodu doktorskiego i wyznaczeniu promotora - dr. hab. Roberta Kwiatkowskiego,
- uchwała o wyznaczeniu recenzentów pracy doktorskiej: dr. hab. Michała Nagy z Akademii Muzycznej w Krakowie oraz mojej osoby,
- listy obecności członków Rady Wydziału,
- protokoły komisji skrutacyjnych z przeprowadzonych głosowań,
- wyciąg z protokołu z posiedzenia Rady Wydziału z dn. 11.09.2017,
- protokoły z przeprowadzonych egzaminów doktorskich z: dyscypliny podstawowej, dyscypliny dodatkowej - Estetyka i języka nowożytnego - język angielski.

Liczba uprawnionych członków Rady w dniu 11.09.2017 wynosiła **20** osób. Na posiedzeniu obecnych było **18** uprawnionych członków Rady. Oddano **18** głosów ważnych, w tym: **18** głosów za wszczęciem przewodu i wyznaczeniem promotora - dr. hab. Roberta Kwiatkowskiego, głosów wstrzymujących się oraz głosów przeciwnych nie było. Quorum głosujących w chwili podejmowania uchwały zostało zachowane.
Liczba uprawnionych członków Rady w dniu 24.09.2018 wynosiła **21** osób. Na posiedzeniu obecnych było **16** uprawnionych członków Rady. Wyniki głosowania w sprawie wyznaczenia recenzentów były takie same w przypadku obydwu kandydatów - w głosowaniach oddano **16** głosów ważnych, w tym: **16** za wyznaczeniem recenzenta, głosów wstrzymujących się oraz głosów przeciwnych nie było. Quorum głosujących w chwili podejmowania uchwały zostało zachowane.
Niniejszym stwierdzam, że w świetle ustawy z dnia 14 marca 2003 roku art. 14 ust.2 pkt.2, Rada Wydziału podjęła prawomocne uchwały o wszczęciu przewodu doktorskiego na stopień doktora w dziedzinie sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka oraz wyznaczeniu promotora i recenzentów pracy doktorskiej Pana mgr. Marcina Kozioła.

Podstawowe dane o kandydacie

Pan mgr Marcin Kozioł urodził się 03.06.1991 roku w Lublinie. W roku 2015 z wynikiem bardzo dobrym z wyróżnieniem ukończył studia drugiego stopnia w klasie gitary prof. Jana Paterka i st. wykł. Emilii Majewskiej w Akademii Muzycznej im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku. W latach 2015-18 kontynuował naukę w macierzystej uczelni na studiach doktoranckich. W roku akademickim 2013/14 w ramach programu Erasmus studiował w Guildhall School of Music and Drama w Londynie w klasie Roberta Brightmore'a.

W swoim dorobku Pan mgr Marcin Kozioł ma główne nagrody zdobyte na międzynarodowych konkursach wykonawczych w: Kiustendił w Bułgarii i Suboticy w Serbii w 2012 roku oraz Rzymie i Citta di Filadelfia we Włoszech w 2014 roku. W duecie z akordeonistą Szymonem Jabłońskim zdobył laury na wielu międzynarodowych konkursach muzycznych, m.in. pierwsze nagrody w Omiš w Chorwacji (2013), Rzymie (2014), Pradze, Treviso oraz na konkursie "Svirel"w Słowenii (2016), a także drugie nagrody w Sanoku (2012) i Mons w Belgii (2015). Jest również laureatem licznych nagród i stypendiów, m.in. Nagrody Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Nagrody Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego, stypendiów: Miasta Gdańska, Marszałka Województwa Lubelskiego i Rektora AM w Gdańsku.

Aktywną działalność koncertową kandydat prowadzi w obu wspomnianych obszarach, występując w recitalach solowych oraz koncertach kameralnych. Na przestrzeni lat 2013-17 koncertował w Bułgarii, Chorwacji, Serbii, Wielkiej Brytanii, Słowenii, Rosji, Belgii, Szwecji, we Włoszech, na Węgrzech i w Polsce. Pan Marcin Kozioł ma również w dorobku występy w charakterze solisty z orkiestrą, w tym na podkreślenie zasługują dwa prawykonania: *Koncertu podwójnego na gitarę, akordeon i orkiestrę symfoniczną* Piotra Jędrzejczyka w 2015 oraz *Koncertu na gitarę i orkiestrę kameralną* Jacka Rabińskiego w 2017 roku. Na uwagę zasługują również prawykonania utworów kameralnych: *Suite francaise* Piotra Mossa (Mons, Belgia, 2016) i *Petite Suite* Črta Voglara (Płowdiw, Bułgaria, 2017). Artysta ma na koncie nagrania płytowe, m.in. w 2017 roku opublikował album CD *Balkan Chamber Music For World Peace* z muzyką Rossena Balkanskiego, Dušana Bogdanovića i Črta Voglara, nagrany w ramach autorskiego projektu Marcin Kozioł Quintet.

Artystyczny dorobek stawia Pana Marcina Kozioła w rzędzie najbardziej wyróżniających się gitarzystów polskich młodego pokolenia.

OCENA PRACY DOKTORSKIEJ

Praca doktorska Pana mgr. Marcina Kozioła nosi tytuł ***„Miejsce gitary we współczesnej partyturze kwintetu gitarowego na przykładzie utworów P.Mossa, N.Kuhara i A.Ourkouzounova"***. Składa się ona z dzieła artystycznego zarejestrowanego na nośniku elektronicznym oraz opisu, łącznie stanowiących pracę pod wyżej wymienionym tytułem.

Dzieło artystyczne obejmuje trzy kompozycje przeznaczone na gitarę: ***Nejc Kuhar – Quintet No. 1, Piotr Moss – Form X, Atanas Ourkouzounov – Concerto da Camera.*** Przed jego omówieniem należy odnotować, że kolejność utworów na płycie CD nie jest tożsama z kolejnością zawartą w opisie dzieła artystycznego, gdzie m.in. w rozdziale III, podrozdziale 2. zatytułowanym *Program koncertu* znajduje się kolejność zgodna z porządkiem przyjętym w tytule pracy. Nie znając przyczyn takiego rozwiązania i traktując dzieło artystyczne w formie nagrania jako podstawowy element pracy doktorskiej, przedstawiam jego ocenę zgodnie z kolejnością utworów na płycie.

Czas całości materiału wynosi 43'33". Czasy poszczególnych utworów przedstawiają się następująco: Nejc Kuhar – *Quintet No. 1*: 8'20", Piotr Moss – *Form X*: 17'57, Atanas Ourkouzounov – *Concerto da Camera*: 17'16".

Partię gitary we wszystkich utworach wykonał Marcin Kozioł. Wykonawcami partii instrumentów smyczkowych są: w utworach Kuhara i Ourkouzunova - Małgorzata Wójcik (I skrzypce), Roman Nichiporuk (II skrzypce), Aleksandra Bogdanowicz (altówka), Teresa Konczal

(wiolonczela), natomiast w kompozycji Mossa - Marcin Ostrowski (I skrzypce), Dagmara Swystun (II skrzypce), Tomasz Kulisiewicz (altówka), Zofia Łodygowska (wiolonczela), tworzący Kwartet Diverso. Program dzieła artystycznego został zarejestrowany w Studiu AM w Bydgoszczy (Kuhar), Studiu Radia Gdańsk (Moss), Studiu AM w Gdańsku (Ourkouzounov). Dat dokonania nagrań nie podano. Odpowiedzialnym za mix i mastering był Paweł Piesik.

Quintet No. 1 Nejca Kuhara to efektowna, wirtuozowska kompozycja, napisana w tradycyjnej formie allegra sonatowego. Twórca w sposób konwencjonalny wykorzystał walory instrumentów smyczkowych, natomiast dużą część partii gitary umieścił nietypowo, w najwyższym rejestrze instrumentu, niezwykle rzadko używanym w takim stopniu. W efekcie uzyskał oryginalne brzmienie, z dominującą gitarą, której rangę podkreślił dodatkowo długą - jak na rozmiary dzieła - kadencją solową. Wykonanie jest pełne temperamentu i wirtuozerii, oddaje cechy idiomatyczne dla każdego tematu. Na uznanie zasługuje współpraca zespołu i konsekwentne budowanie dramaturgii dzieła. Znając wcześniej utwór z wykonań Maka Grgica i Nejca Kuhara (czyli wykonania autorskiego), odebrałem interpretację Pana Marcina Kozioła z pełną satysfakcją. W partii gitary nie brak miejsc bardzo wymagających, na czele z grą we wspomnianych wysokich pozycjach, jednak trudności te nie są odczuwalne przez słuchacza. Dobre wrażenie psuje jedynie realizacja dźwięku - generalnie poziom dynamiki nagrania jest bardzo wysoki, aż do przerysowania w głośniejszych momentach, a ponadto mają miejsce dziwne, mocno odczuwalne trzysekundowe zmiany akustyki nagrania pojawiające się w 5'41" (takt 127) i 7'26" (takty 154-155).

Form X Piotra Mossa to kompozycja w trzech częściach, charakteryzujących się rozbudowaną, wieloogniwową, nieregularną budową oraz kapryśną, poszarpaną narracją. Taka forma dzieła stanowi dla wykonawców nie lada wyzwanie, z którego Pan Marcin Kozioł i muzycy Kwartetu Diverso wyszli zwycięzko. Przy zachowaniu charakterystycznej dla całej kompozycji ciągłej zmienności nastrojów, narracja jest spójna i logiczna, odczuwalne jest ciągłe muzyczne napięcie. Przy całym szacunku i podziwie dla tej interpretacji, muszę odnotować jednak pewien niedosyt. W moim odczuciu tak impresyjny utwór wymaga większego bogactwa kolorystycznego, przede wszystkim wykorzystania w pełnym zakresie możliwości barwowych gitary. Przykładem może być część II, gdzie ciągle przeplatają się dyspozycje *sul ponticello* i *ordinario*, a w nagraniu ta brzmieniowa różnica jest niewielka. Być może jest to związane z rozwiązaniami technicznymi przyjętymi w realizacji nagrania - nawiasem mówiąc, szkoda, że Doktorant nie opisał okoliczności tego procesu, co wobec trzech nagrań, w trzech różnych miejscach, a także w kontekście tematu pracy byłoby z pewnością interesujące i stosowne.

Interpretacja kompozycji Atanasa Ourkouzounova *Concerto da camera* również zasługuje na pochwały, ukazuje wysokiej próby warsztat instrumentalny. Uznanie budzi wykonanie ogniw skrajnych, gdzie bardzo długie odcinki motoryczne w nieregularnych metrach są zagrane i zgrane precyzyjnie i swobodnie. Cechy charakterystyczne dla muzyki bałkańskiej – asymetryczna pulsacja i żywiołowość tańców są tu słuchaczowi przekazane lekko, ale z temperamentem. Niezwykle intrygująco brzmią efekty brzmieniowe: *con legno, sul ponticello, con sordino* instrumentów smyczkowych, *tambora* gitary. Wrażenie robi także stężona ekspresja w części II. Kadencja ukazuje dobry warsztat gitarzysty, świetnie brzmią efekty *campanella,* ozdobniki i flażolety.

Odnosząc się do akustycznych walorów całości materiału należy dodać, że dźwięk instrumentów jest nagrany z nadmierną dynamiką, skutkująca przerysowaniem brzmienia, a także - jak sądzę - zubożeniem kolorystyczno-dynamicznego potencjału zawartego w utworach.

Kształt artystyczny dzieła świadczy o wysokich kompetencjach profesjonalnych wykonawców. Wykonania cechuje spójna i czytelna narracja, swoboda techniczna, dbałość o precyzję rytmiczno-agogiczną. Repertuar stawia wysokie wymagania zarówno w zakresie warsztatu wykonawczego, jak i umiejętności rozpoznania i realizacji założeń wyrazowo – brzmieniowych specyficznych dla każdej z kompozycji. Program dzieła artystycznego, złożony z mało jeszcze znanych, a oryginalnych i wartościowych utworów, w tym premierowej rejestracji kompozycji Piotra Mossa, podnosi jego wartość, stanowiąc cenny wkład w rozwój dyscypliny artystycznej i specjalności reprezentowanej przez Kandydata.

Opis dzieła artystycznego zawiera wstęp, trzy rozdziały i zakończenie.

W rozdziale I *Zarys form muzykowania zespołowego z udziałem gitary i instrumentów smyczkowych w ujęciu historycznym* Doktorant przedstawia zagadnienie, zaczynając od barokowych koncertów lutniowych, a na gitarowej kameralistyce w XXI wieku kończąc. Na przykładzie twórczości najważniejszych kompozytorów piszących na gitarę (lutnię) i smyczki w różnorodnej obsadzie Autor ukazuje ewolucję znaczenia gitary w życiu muzycznym w odniesieniu do rozwoju jej budowy i możliwości brzmieniowych. Określenie lutni jako poprzedniczki gitary (z pominięciem vihueli i innych odmian gitary) oraz włączenie do tego rozdziału omówienia przykładów późnobarokowej literatury lutniowej bez wspomnienia o roli instrumentów strunowych szarpanych w muzyce kameralnej z udziałem instrumentów smyczkowych we wcześniejszych czasach składam na karb wstępnego i ogólnego charakteru tego rozdziału.

W rozdziale II *Ewolucja języka muzycznego partii gitary w partyturze kwintetu gitarowego na wybranych przykładach* Doktorant zawęża omawianą wcześniej problematykę do repertuaru na gitarę i kwartet smyczkowy, poddając analizie cztery utwory twórców pochodzących z różnych epok (od klasycyzmu do współczesności): Józefa Ignaza Schnabla, Maura Giulianiego, Roberto Sierry i Michała Schäfera. Na bazie celnie dobranych i interesujących przykładów Autor ukazał, jakie odzwierciedlenie w języku muzycznym kompozytora oraz w jego widzeniu gitary i jej roli w specyficznym zespole, jakim jest kwintet gitarowy, ma świadomość potencjału leżącego w możliwościach brzmieniowych instrumentu oraz w umiejętnościach wykonawczych.

W rozdziale III zatytułowanym *Dzieło artystyczne i jego opis* Autor szczegółowo przedstawia kompozycje nagrane na płycie pod kątem formy i języka muzycznego oraz charakteryzujących je zagadnień wykonawczych. Rozdział ten stanowi interesujący komentarz do płyty, dowodzący kreatywności Doktoranta w procesie świadomego budowania interpretacji dzieła muzycznego i rozwiązywania problemów wykonawczych. Pragnę w tym miejscu zauważyć, że tytuł rozdziału wydaje się nietrafny, gdyż cała pisemna część pracy stanowi opis dzieła artystycznego, przedstawiający szeroko pojętą drogę do rozwiązań przyjętych w interpretacji utworów na bazie wiedzy teoretycznej doktoranta. W takim ujęciu błędne też wydają się niektóre sformułowania autora, jak np. "płyta CD dołączona do pracy", gdyż to właśnie ta płyta, czyli dzieło artystyczne stanowi centralny element pracy doktorskiej.

Część opisową dopełniają: bibliografia, streszczenie w języku angielskim, aneks przedstawiający biografie omawianych kompozytorów oraz indeks ilustracji.

Język pracy jest poprawny, choć niewolny od stylistycznych niezręczności i potocyzmów oraz drobnych usterek redaktorskich. Doceniając merytoryczną wartość części opisowej, a także jej typograficzną staranność, nie sposób nie zauważyć niedostatków w postaci braku kluczy przy wielu przykładach nutowych. Ponadto, dla większej czytelności propozycji autora dotyczących aplikatury, można było je uwidocznić w przykładach nutowych, a nie jedynie w tekście.

Pomimo wskazanych niedoskonałości, pragnę stwierdzić, że opis logicznie dopełnia dzieło artystyczne, prezentując i potwierdzając tezę autora o istotnej roli gitary jako instrumentu koncertowego, równorzędnego innym instrumentom. W opisie dzieła artystycznego Kandydat wykazał się należytą wiedzą teoretyczną, a także zaangażowaniem i inwencją w rozwiązywaniu interpretacyjnych i wykonawczych problemów zawartych w prezentowanym repertuarze.

Konkluzja

Stwierdzam, że Kandydat odznacza się wysokimi kompetencjami artystycznymi, wiedzą teoretyczną oraz umiejętnościami niezbędnymi do prowadzenia samodzielnej pracy artystycznej. W przedstawionej pracy doktorskiej Pan mgr Marcin Kozioł rozwiązał założone zagadnienie artystyczne i spełnił wymagania art.13 ust. 1 z dnia 14.03.2003 roku.

Wnioskuję do Rady Wydziału o przyjęcie pracy doktorskiej, oraz nadanie Panu mgr. Marcinowi Koziołowi stopnia doktora sztuk muzycznych.

Nosel